



Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

28. ledna 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Článek 101 SFEU – Směrnice 2014/104/EU – Žaloby o náhradu škody v případě porušení práva hospodářské soutěže – Článek 2 bod 4 – Pojem ‚žaloba o náhradu škody‘ – Článek 3 odst. 1 – Právo na náhradu utrpěné škody v plné výši – Postoupení pohledávek na náhradu škody na poskytovatele právních služeb – Vnitrostátní právo bránící uznání aktivní legitimace takového poskytovatele za účelem hromadného vymáhání těchto pohledávek – Článek 4 – Zásada efektivity – Článek 47 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Právo na účinnou soudní ochranu“

Ve věci C-253/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Landgericht Dortmund (zemský soud v Dortmundu, Německo) ze dne 13. března 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 20. dubna 2023, v řízení

ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH

proti

Land Nordrhein-Westfalen,

za účasti:

Otto Fuchs Beteiligungen KG,

Bundeskartellamt,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda, F. Biltgen, K. Jürimäe (zpravodajka), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen a D. Gratsias, předsedové senátů, E. Regan, I. Ziemele, J. Passer, Z. Csehi a O. Spineanu-Matei, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

za soudní kancelář: D. Dittert, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 7. května 2024,

* Jednací jazyk: němčina.

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH: R. Lahme a A. Ruster, Rechtsanwälte,
- za Land Nordrhein-Westfalen: J. Haereke, D. Hamburger, C. Kusulis, S.-O. Nündel, G. Schwendinger, F. Süß a K. Teitscheid, Rechtsanwälte,
- za Otto Fuchs Beteiligungen KG: J.-H. Allermann a C. Thiel von Herff, Rechtsanwälte,
- za Bundeskartellamt: J. Nothdurft a K. Ost, jako zmocněnci,
- za německou vládu: J. Möller a R. Kanitz, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: A. Keidel a G. Meeßen, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. září 2024,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 SFEU ve spojení s čl. 4 odst. 3 SEU a čl. 47 prvním pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jakož i čl. 2 bodu 4, čl. 3 odst. 1 a článku 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH (dále jen „ASG 2“) a Land Nordrhein-Westfalen (spolková země Severní Porýní-Vestfálsko, Německo) (dále jen „spolková země“) ve věci hromadné žaloby na náhradu škody podané společností ASG 2 na základě práva na náhradu škody, které na ni postoupilo 32 pilařských závodů v důsledku porušení článku 101 SFEU, kterého se měla dopustit spolková země a další vlastníci lesů.

Právní rámec

Unijní právo

Listina základních práv Evropské unie:

- 3 Článek 47 Listiny, nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“, v prvním pododstavci stanoví:
„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.“

Nařízení (ES) č. 1/2003

- 4 Bod 13 odůvodnění nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205) zní:

„Pokud během řízení, které by mohlo vést k zákazu dohody nebo jednání, nabídnou podniky [Evropské komisi] Komisi závazky takové povahy, že reagují na její výhrady, měla by mít Komise možnost přijímat rozhodnutí, kterými prohlásí tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. Taková rozhodnutí týkající se závazků by měla konstatovat, že pominuly důvody pro zásah Komise, aniž by však řešila otázku, zda došlo nebo ještě dochází k protiprávnímu jednání. Takovými rozhodnutími není dotčeno právo orgánů pro hospodářskou soutěž a soudů členských států v takových případech činit závěry a rozhodovat. Rozhodnutí týkající se závazků nejsou vhodná v případech, kdy Komise zamýšlí uložit pokutu.“

- 5 Článek 9 tohoto nařízení, nadepsaný „Závazky“, v odstavci 1 stanoví:

Pokud Komise zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání, a dotyčné podniky nabídnou Komisi závazky takové povahy, že reagují na její výhrady, může Komise svým rozhodnutím prohlásit tyto nabídky pro dotyčné podniky za závazné. Takové rozhodnutí může být přijato na dobu určitou a musí konstatovat, že pominuly důvody pro zásah Komise.“

Směrnice 2014/104/ES

- 6 Body 4, 12 a 13 odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí:

„(4) Z práva Unie vyplývající právo na náhradu škody způsobené porušením unijních a vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži vyžaduje, aby měly všechny členské státy procesní pravidla, která zajišťují účinný výkon tohoto práva. Potřeba účinných nápravných procesních opatření vyplývá rovněž z práva na účinnou právní ochranu, které je stanoveno v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci [SEU] a v čl. 47 prvním pododstavci [Listiny]. V oblastech upravených právem Unie by měly členské státy zajistit účinnou právní ochranu.

[...]

(12) Tato směrnice potvrzuje *acquis communautaire* týkající se práva na náhradu škody způsobené porušením unijních právních předpisů o hospodářské soutěži, zejména pokud jde o aktivní legitimaci a vymezení škody, jak je vymezeno v judikatuře Soudního dvora, a nepředjímá případný další vývoj tohoto *acquis*. Každá osoba, které byla protiprávním jednáním způsobena škoda, může požadovat náhradu skutečné škody (*damnum emergens*), ušlého zisku (*lucrum cessans*) zvýšenou o úroky, a to bez ohledu na to, zda vnitrostátní právo tyto kategorie vymezuje samostatně nebo v kombinaci. [...]

(13) Právo na náhradu škody je přiznáno všem fyzickým nebo právnickým osobám, ať již spotřebitelům, podnikům nebo orgánům veřejné moci, bez ohledu na existenci přímého smluvního vztahu s protiprávně jednajícím podnikem a bez ohledu na skutečnost, zda protiprávní jednání předtím konstatoval orgán pro hospodářskou soutěž. Tato směrnice by neměla vyžadovat, aby členské státy zavedly při prosazování článků 101 a 102 Smlouvy

mechanismy kolektivního odškodnění. Aniž je dotčena náhrada škody za ztrátu příležitosti, neměla by náhrada škody v plné výši podle této směrnice vést k nadměrnému odškodnění, ať již prostřednictvím odškodnění s represivní funkcí, vícenásobné či jiné náhrady škody.“

7 Článek 1 odst. 1 této směrnice stanoví:

Tato směrnice stanoví určitá pravidla nezbytná k zajištění toho, aby všechny osoby, kterým byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži ze strany podniku nebo sdružení podniků, mohly účinně uplatnit právo požadovat na takovém podniku nebo sdružení podniků náhradu této škody v plné výši. Směrnice stanoví pravidla podporující nerušenou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu a odstraňování překážek jeho řádného fungování zajištěním rovnocenné ochrany všech takto poškozených osob v celé [Evropské unii] Unii.“

8 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

4) ‚žalobou o náhradu škody‘ žaloba podle vnitrostátního práva, jejímž prostřednictvím vznáší u vnitrostátního soudu nárok na náhradu škody údajně poškozená strana, nebo osoba, která jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran, pokud právní předpisy Unie nebo členských států takovou možnost poskytují, nebo fyzická či právnická osoba, která je právním nástupcem takové údajně poškozené strany, včetně osoby, která tento nárok získala;

[...]

12) ‚konečným rozhodnutím o protiprávním jednání‘ rozhodnutí o protiprávním jednání, které není možno nebo již není možno napadnout řádnými opravnými prostředky;

[...]“

9 Článek 3 téže směrnice, nadepsaný „Právo na odškodnění v plné výši“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby všem fyzickým nebo právnickým osobám, kterým vznikla škoda způsobená porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, bylo umožněno požadovat a obdržet náhradu této škody v plné výši.“

10 Článek 4 směrnice 2014/104, nadepsaný „Zásady efektivity a rovnocennosti“, stanoví:

„V souladu se zásadou efektivity členské státy zajistí, aby všechna vnitrostátní pravidla a postupy týkající se uplatňování nároků na náhradu škody byly upraveny a uplatňovány tak, aby v praxi neznemožňovaly či nadměrně neztěžovaly uplatnění práva vyplývajícího z unijního práva na plnou náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži. V souladu se zásadou rovnocennosti nesmí být vnitrostátní pravidla a postupy týkající se žalob o náhradu škody způsobené porušením článku 101 nebo 102 [SFEU] pro údajně poškozené strany méně příznivé než pravidla a postupy, kterými se řídí obdobná řízení o náhradu škody při porušení vnitrostátních právních předpisů.“

- 11 Článek 9 odst. 1 této směrnice zní takto:

„Členské státy zajistí, aby porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu bylo považováno za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody podané u jejich vnitrostátních soudů podle článku 101 nebo 102 [SFEU] nebo podle vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži.“

Německé právo

- 12 Ustanovení § 1 odst. 1 Gesetz über außergerichtliche Rechtsdienstleistungen (Rechtsdienstleistungsgesetz) (zákon o poskytování mimosoudních právních služeb) ze dne 12. prosince 2007 (BGBl. 2007 I, s. 2840), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „RDG“), stanoví:

„Tento zákon upravuje zmocnění k poskytování mimosoudních právních služeb ve Spolkové republice Německo. Jeho cílem je chránit procesní subjekty, právní vztahy, jakož i právní řád před poskytováním právních služeb, která nejsou poskytovány kvalifikovanými osobami.“

- 13 Ustanovení § 2 RDG, které je nadepsáno „Pojem právní služby“, stanoví:

„(1) Právní službou je jakákoli činnost v konkrétních záležitostech jiných osob, která vyžaduje právní posouzení konkrétního případu.

(2) Bez ohledu na podmínky stanovené v odstavci 1 zahrnuje právní služba vymáhání cizích pohledávek nebo pohledávek postoupených za účelem vymáhání na cizí účet, je-li vymáhání pohledávek provozováno jako samostatná činnost, včetně poskytování právního poradenství a posouzení v souvislosti s vymáháním pohledávek (služba vymáhání pohledávek). Postoupené pohledávky se nepovažují, ve vztahu k prvnímu věřiteli, za cizí pohledávky.

[...]“

- 14 Ustanovení § 3 RDG, které je nadepsáno „Oprávnění k poskytování mimosoudních právních služeb“, stanoví:

„Samostatné poskytování mimosoudních právních služeb je přípustné pouze v rozsahu, v němž je povoleno tímto nebo jiným zákonem nebo na základě jiných zákonů.“

- 15 Ustanovení § 10 RDG zní:

„(1) Fyzické a právnické osoby, jakož i společnosti bez právní subjektivity, které jsou registrované u příslušného orgánu (registrované osoby), mohou poskytovat právní služby na základě zvláštních odborných znalostí v těchto oblastech:

„1) služby vymáhání pohledávek [...]

[...]“

- 16 Ustanovení § 11 RDG, které je nadepsáno „Zvláštní odborné znalosti, profesní označení“, v odstavci 1 stanoví:

„Služby vymáhání pohledávek vyžadují zvláštní znalosti v oblastech práva, které mají význam pro požadovanou inkasní činnost, zejména v oblasti občanského práva, obchodního práva, práva cenných papírů a práva obchodních společností, občanského práva procesního, včetně exekučního práva a insolvenčního práva, jakož i práva týkajícího se nákladů a výdajů.“

- 17 Ustanovení § 12 RDG stanoví podmínky registrace pro účely poskytování právních služeb a obsahuje zmocnění k vydávání nařízení za účelem podrobné úpravy zejména způsobu prokazování teoretických znalostí uvedených v článku 10 tohoto zákona.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 18 Dne 31. března 2020 podala společnost ASG 2 k Landgericht Dortmund (zemský soud v Dortmundu, Německo), který je předkládajícím soudem, proti spolkové zemi hromadnou žalobu na náhradu škody způsobené kartelovou dohodou, a to na základě práv, která jí postoupilo 32 pilařských závodů se sídlem v Německu, Belgii a Lucembursku (dále jen „dotčené pily“).
- 19 Spolkové zemi bylo vytýkáno, že přinejmenším v období od 28. června 2005 do 30. června 2019 v rozporu s článkem 101 SFEU sjednotila ceny kulatiny z jehličnatého dřeva (dále jen „kulatina“) pro sebe, jakož i pro ostatní vlastníky lesů usazené v této spolkové zemi (dále jen „dotčená kartelová dohoda“).
- 20 Bundeskartellamt (Spolkový úřad pro hospodářskou soutěž, Německo) toto jednání prošetřil a v roce 2009 přijal rozhodnutí o závazcích založené na § 32b Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (zákon proti omezování hospodářské soutěže) a na článku 101 SFEU, které se týkalo spolkové země, jakož i dalších spolkových zemí, které se obdobným způsobem podílely na uvádění kulatiny na trh (dále jen „rozhodnutí z roku 2009“).
- 21 Dotčené pily hodlají od spolkové země získat náhradu škody, kterou údajně utrpěly v průběhu celé doby trvání dotčené kartelové dohody z důvodu údajně nadměrných cen, za které kupovaly kulatinu pocházející z této spolkové země v důsledku existence této kartelové dohody.
- 22 Za tímto účelem každá z dotčených pil postoupila společnosti ASG 2 svůj nárok na náhradu škody, která jí byla způsobena dotčenou kartelovou dohodou. Společnost ASG 2, která má jakožto „poskytovatel právních služeb“ ve smyslu RDG oprávnění na základě tohoto zákona, se tak u předkládajícího soudu domáhá hromadě náhrady této škody vlastním jménem a na vlastní náklady, avšak na účet postupitelů, za odměnu v případě úspěchu.
- 23 Nárok na náhradu škody způsobené dotčenou kartelovou dohodou se měl týkat několika set tisíc nákupů kulatiny těmito pilami. Pro každou z nich činí částka těchto nákupů několik tisíc eur, či dokonce několik desítek tisíc transakcí.
- 24 Před předkládajícím soudem spolková země zpochybňuje jak opodstatněnost žaloby, tak aktivní legitimaci společnosti ASG 2. V souvislosti s posledně uvedeným tvrdí, že dotyčné pily postoupily své nároky na náhradu škody společnosti ASG 2 v rozporu s RDG, takže tato postoupení jsou neplatná. Oprávnění, které má ASG 2 na základě RDG, jí totiž neopravňuje vymáhat pohledávky vzniklé z titulu škody vyplývající z údajného porušení práva hospodářské soutěže.

- 25 Předkládající soud upřesňuje, že v německém právu v oblasti hromadných škod nebo škod nízké hodnoty týkajících se vysokého počtu osob mohou být žaloby jednotlivců koncentrovány prostřednictvím mechanismu postoupení pohledávky (*Abtretungsmodell*), který je rovněž označován jako „hromadná žaloba sloužící k vymáhání pohledávky“ (*Sammelklage-Inkasso*) (dále jen „hromadná žaloba na vymáhání pohledávky“). V tomto rámci údajně poškozené osoby postoupí své údajné pohledávky poskytovateli právních služeb, který získal oprávnění stanovené RDG, které jej v zásadě opravňuje k vymáhání těchto koncentrovaných pohledávek vlastním jménem a na vlastní náklady na účet postupitelů za provizi v případě úspěchu.
- 26 Podle předkládajícího soudu byla tato praxe připuštěna judikaturou Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) pro různé druhy žalob o náhradu škody, zejména v rámci sporů týkajících se pronájmu nemovitostí nebo náhrady škody cestujícím v letecké dopravě. Naproti tomu soudy nižšího stupně vykládají RDG v tom smyslu, že hromadná žaloba na vymáhání pohledávky není přípustná v oblasti náhrady škody způsobené údajným porušením práva hospodářské soutěže, zejména pokud se jedná o tzv. *stand-alone* žalobu, tedy žalobu na náhradu škody, která nenásleduje po konečném a závazném rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž konstatujícím takové porušení, zejména pokud jde o zjištění skutkového stavu (dále jen „samostatná žaloba o náhradu škody“). Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) dosud neměl příležitost o této otázce rozhodnout.
- 27 Podle názoru předkládajícího soudu německé právo nenabízí žádný právní prostředek rovnocenný hromadné žalobě na vymáhání pohledávky, který by umožnil zajistit účinné prosazování práva na náhradu škody v případech kartelových dohod.
- 28 Účinnost práva na náhradu škody způsobené kartelovou dohodou tedy není zaručena, zejména pokud jde o škody nízké hodnoty týkající se vysokého počtu poškozených osob. V takovém případě by totiž individuální výše škody byla natolik nízká, že by podněcovala jednotlivce k tomu, aby se vzdali práva na náhradu škody, které jim přiznává unijní právo.
- 29 Za těchto podmínek je hromadná žaloba na vymáhání pohledávky jedinou hospodářsky racionální a proveditelnou možností, jak se domáhat takové náhrady škody. Předkládající soud je nicméně toho názoru, že v souladu s ustanoveními RDG, jak jsou vykládána některými vnitrostátními soudy, musí postoupení dotčená ve věci v původním řízení považovat za neplatná, takže žaloba, která mu byla předložena, musí být zamítnuta.
- 30 Klade si nicméně otázku, zda unijní právo brání takovému výkladu RDG, jelikož tento výklad vnitrostátního práva může být neslučitelný jak se směrnicí 2014/104, tak se zásadou efektivity unijního práva a právem na účinnou soudní ochranu tím, že osobám poškozeným dotčenou kartelovou dohodou brání v tom, aby využili hromadnou žalobu na vymáhání pohledávky.
- 31 Zprv si předkládající soud klade otázku, zda lze takovou neslučitelnost vyvodit z výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice 2014/104, který podle něj stanoví právo osob poškozených kartelovou dohodou získat plnou náhradu škody způsobené touto dohodou, zakotvené v ustálené judikatuře Soudního dvora, ve spojení s čl. 2 bodem 4 této směrnice. Posledně uvedené ustanovení se totiž výslovně vztahuje na hromadnou žalobu o náhradu škody, jelikož pojem „žaloba o náhradu škody“ ve smyslu uvedeného ustanovení zahrnuje žalobu podanou „fyzickou nebo právnickou osobou, která je právním nástupcem takové údajně poškozené strany, včetně osoby, která tento nárok získala“.

- 32 Zadruhé má předkládající soud pochybnosti o tom, zda je nemožnost poškozených osob využít hromadnou žalobu na vymáhání pohledávky vyplývající z výkladu vnitrostátního práva uvedeného v bodě 29 tohoto rozsudku slučitelná s čl. 4 odst. 3 SEU a článkem 101 SFEU. Podle něj, jak vyplývá z judikatury Soudního dvora a z ustanovení směrnice 2014/104, každý může požadovat plnou náhradu škody, kterou utrpěl v důsledku porušení práva hospodářské soutěže. Členské státy by tak měly zajistit účinnost práva na náhradu této škody tím, že neznemožňují nebo nadměrně neztěžují jeho uplatnění. To by přispělo k ochraně veřejného zájmu na zajištění účinné hospodářské soutěže v Unii.
- 33 Zatřetí si předkládající soud klade otázku, zda nemožnost poškozených osob využít hromadnou žalobu na vymáhání pohledávky vyplývající z výkladu vnitrostátního práva uvedeného v bodě 29 tohoto rozsudku porušuje právo těchto osob na účinnou soudní ochranu zakotvené v čl. 47 prvním pododstavci Listiny, v čl. 6 odst. 3 SEU, jakož i v článku 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950. V takové situaci, jako je situace ve věci, která mu byla předložena, která se týká hromadných škod nebo škod nízké hodnoty týkajících se vysokého počtu osob, by totiž poškozené osoby byly zbaveny možnosti využít jediného účinného právního prostředku stanoveného vnitrostátním právem k uplatnění svého nároku na náhradu škody.
- 34 Předkládající soud konečně upřesňuje, že pokud by byl učiněn závěr, že vnitrostátní právo není v souladu s unijním právem, nemohl by vykládat toto právo v souladu s unijním právem, jelikož by takový výklad byl *contra legem*.
- 35 Za těchto podmínek se Landgericht Dortmund (Zemský soud v Dortmundu) rozhodl přerušit řízení a položit následující předběžné otázky:
- „1) Musí být unijní právo, zejména článek 101 SFEU, čl. 4 odst. 3 SEU, článek 47 [Listiny], jakož i čl. 2 bod 4 a čl. 3 odst. 1 [směrnice 2014/104] vykládáno v tom smyslu, že brání výkladu a použití práva členského státu, kterým je osobě potenciálně poškozené jednáním porušujícím článek 101 SFEU, které bylo závazně zjištěno na základě článku 9 [směrnice 2014/104] resp. vnitrostátních ustanovení provádějících tento článek, odepřena možnost fiduciárně postoupit své nároky – zejména v případech hromadných nebo hromadně se vyskytujících drobných škod – registrovanému poskytovateli právních služeb, aby je společně s nároky jiných údajně poškozených prosazoval cestou následné žaloby (tzv. ‚follow-on‘ žaloby), neexistují-li jiné rovnocenné zákonné nebo smluvní možnosti spojení nároků na náhradu škody, zejména protože nevedou k rozsudkům na plnění nebo je nelze použít z jiných procesních důvodů, resp. nejsou objektivně únosné z hospodářských důvodů, a zejména vymáhání drobných škod by tedy bylo prakticky znemožněno nebo každopádně nadměrně ztíženo?
- 2) Musí být unijní právo vykládáno tímto způsobem v každém případě tehdy, pokud dotčené nároky na náhradu škody musí být vymáhány bez předchozího a závazného – ve smyslu vnitrostátních rozhodnutí vycházejících z článku 9 [směrnice 2014/104] – rozhodnutí Evropské komise nebo vnitrostátních orgánů ohledně údajně porušujícího jednání (tzv. ‚stand-alone‘ žaloba), pokud z důvodů uvedených již v první otázce neexistují jiné rovnocenné zákonné nebo smluvní možnosti spojení nároků na náhradu škody za účelem jejich občanskoprávního vymáhání a zejména pokud by porušení článku 101 SFEU nebylo stíháno vůbec, tedy cestou veřejnoprávního vymáhání (‚public enforcement‘) ani cestou soukromoprávního vymáhání (‚private enforcement‘)?

- 3) Je-li odpověď na alespoň jednu z otázek kladná, bude nezbytné upustit od použití příslušných ustanovení německého práva, není-li možný jejich výklad v souladu s unijním právem, což by mělo za následek, že postoupení pohledávek jsou z tohoto hlediska v každém případě platná a právo je možné účinně vymáhat?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti první otázky

- 36 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 101 SFEU ve spojení s čl. 2 bodem 4, čl. 3 odst. 1, článkem 4 a čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104, jakož i čl. 47 prvním pododstavcem Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání výkladu vnitrostátní právní úpravy, která brání tomu, aby osoby údajně poškozené porušením práva hospodářské soutěže postoupily své nároky na náhradu škody na poskytovatele právních služeb za účelem jejich uplatnění, souhrnně v rámci tzv. „follow-on“ žaloby, tedy žaloby o náhradu škody v návaznosti na konečné rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, kterým bylo takové protiprávní jednání konstatováno (dále jen „následná žaloba o náhradu škody“).
- 37 Otto Fuchs Beteiligungen, spolková země a Komise mají za to, že tato otázka je nepřipustná. Žaloba v původním řízení by měla být považována za žalobu na náhradu škody, která není následná, nýbrž samostatná.
- 38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se předběžná otázka položená Soudnímu dvoru musí týkat výkladu unijního práva, který je objektivně nezbytný pro rozhodnutí, které musí předkládající soud přijmout [rozsudky ze dne 12. ledna 2023, DOBELES HES, C-702/20 a C-17/21, EU:C:2023:1, bod 81, jakož i ze dne 9. ledna 2024, G. a další (Jmenování soudců obecných soudů v Polsku), C-181/21 a C-269/21, EU:C:2024:1, bod 65].
- 39 Je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu normy unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout [rozsudky ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 27, jakož i ze dne 19. září 2024, Booking.com a Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, bod 34].
- 40 Z toho vyplývá, že jelikož k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance, Soudní dvůr smí odmítnout rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijní normy nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jedná se o hypotetický problém nebo Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [rozsudky ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 28, jakož i ze dne 19. září 2024, Booking.com a Booking.com (Deutschland), C-264/23, EU:C:2024:764, bod 35].
- 41 V projednávané věci přitom ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že první otázka, která týká případu následné žaloby o náhradu škody, zjevně nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení.

- 42 Předkládající soud totiž uvádí, že k němu ASG 2 podala žalobu o náhradu škody, kterou údajně utrpěly dotyčné pily v důsledku dotčené kartelové dohody. Tento soud upřesňuje, že ve věci v původním řízení neexistuje žádné jiné rozhodnutí než rozhodnutí z roku 2009.
- 43 Jak uvedl generální advokát v bodě 55 svého stanoviska, toto rozhodnutí bylo přijato na základě § 32b Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (zákon proti omezování hospodářské soutěže), jehož znění odpovídá znění článku 9 nařízení č. 1/2003, jak potvrdil Spolkový orgán pro hospodářskou soutěž v písemném vyjádření.
- 44 Rozhodnutí o závazcích přijaté na základě článku 9 tohoto nařízení přitom neobsahuje konečný závěr o porušení článků 101 a 102 SFEU.
- 45 Článek 9 uvedeného nařízení, vykládaný ve světle bodu 13 odůvodnění tohoto nařízení, totiž stanoví, že v rámci řízení zahájeného na základě tohoto ustanovení je Komise zproštěna povinnosti kvalifikovat a konstatovat protiprávní jednání, jelikož její úloha se omezuje na přezkum a případné přijetí závazků nabídnutých dotčenými podniky s ohledem jak na problémy, které identifikovala ve svém předběžném posouzení, tak na cíle, které sleduje. Přijetí rozhodnutí o závazcích tak ukončuje řízení o protiprávním jednání vůči těmto podnikům tím, že jim umožní vyhnout se konstatování porušení práva hospodářské soutěže a případnému uložení pokuty (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2010, Komise v. Alrosa, C-441/07 P, EU:C:2010:377, body 40 a 48).
- 46 Pokud jde o rozhodnutí z roku 2009, z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že Spolkový úřad pro hospodářskou soutěž v tomto rozhodnutí stanovil pro spolkovou zemi prahové hodnoty v oblasti spolupráce při obchodování s kulatinou, jakož i opatření směřující k omezení postavení spolkové země na dotčeném trhu.
- 47 Rozhodnutí z roku 2009 tudíž nelze považovat za konečné rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, kterým se konstatuje porušení práva hospodářské soutěže ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice 2014/104 ve spojení s čl. 2 bodem 12 této směrnice. Žalobu společnosti ASG 2 podanou ve věci v původním řízení tedy nelze považovat za následnou žalobu o náhradu škody.
- 48 Za těchto podmínek je první otázka nepřijatelná.

Ke druhé a třetí otázce

- 49 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda článek 101 SFEU ve spojení s čl. 2 bodem 4, čl. 3 odst. 1 a článkem 4 směrnice 2014/104, jakož i čl. 47 prvním pododstavcem Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání výkladu vnitrostátní právní úpravy, která brání tomu, aby osoby údajně poškozené porušením práva hospodářské soutěže postoupily své nároky na náhradu škody na poskytovatele právních služeb, aby je tento poskytovatel společně uplatnil v rámci samostatné žaloby o náhradu škody.
- 50 V případě kladné odpovědi si tento soud klade otázku, zda by měl upustit od použití relevantních ustanovení této vnitrostátní právní úpravy v případě, že by její výklad v souladu s unijním právem nebyl možný.

K přípustnosti

- 51 Otto Fuchs Beteiligungen a spolková země zpochybňují přípustnost druhé a třetí otázky.
- 52 Zaprvé tvrdí, že druhá otázka je hypotetická či nikoli nezbytná pro vyřešení sporu v původním řízení a že ani tato otázka, ani třetí otázka se netýkají výkladu unijního práva.
- 53 Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, však vyplývá, že výklad unijního práva požadovaný předkládajícím soudem zjevně odpovídá objektivní potřebě, která je inherentní řešení sporu v původním řízení.
- 54 Předkládající soud si totiž klade otázku, zda ustanovení unijního práva uvedená v bodě 49 tohoto rozsudku brání výkladu vnitrostátní právní úpravy, který má za následek, že osoby poškozené dotčenou kartelovou dohodou nemohou využít hromadnou žalobu na vymáhání. V případě kladné odpovědi si předkládající soud klade otázku ohledně důsledků, které je třeba vyvodit z takové neslučitelnosti v případě, že by nebylo možné vykládat ustanovení RDG v souladu s unijním právem.
- 55 Zadruhé Otto Fuchs Beteiligungen a spolková země v podstatě tvrdí, že předkládající soud založil své otázky na nesprávných předpokladech. Tento soud měl zejména nesprávně za to, že zaprvé ustanovení RDG musí být vykládána v tom smyslu, že automaticky brání hromadné žalobě na vymáhání pohledávek v oblasti práva hospodářské soutěže, a zadruhé že v případě, že osoby poškozené kartelovou dohodou nemohou využít tuto hromadnou žalobu, je pro ně prakticky nemožné nebo v každém případě nadměrně obtížné uplatnit nárok na náhradu škody, které jim přiznává unijní právo, jelikož německé právo neposkytuje žádnou stejně účinnou alternativu umožňující těmto osobám uplatnit tento nárok na náhradu škody.
- 56 V souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora otázky týkající se výkladu unijního práva klade vnitrostátní soud v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. října 2023, EDP –Energias de Portugal a další, C-331/21, EU:C:2023:812, bod 46, jakož i citovaná judikatura).
- 57 Vzhledem k tomu, že pouze předkládající soud je příslušný k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva, je na Soudním dvoru, aby vzal v úvahu právní kontext, do něhož jsou předběžné otázky zasazeny, jak je vymezen v předkládacím rozhodnutí [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. listopadu 2024, S. (Změna soudního kolegia), C-197/23, EU:C:2024:956, bod 51 a citovaná judikatura]. Kromě toho domněnka relevance připomenutá v bodě 40 tohoto rozsudku, která se vztahuje na tyto otázky, nemůže být vyvrácena pouhou okolností, že jeden z účastníků původního řízení zpochybňuje určité skutečnosti, jejichž správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat a na nichž závisí vymezení předmětu sporu v původním řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. září 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, bod 34 a citovaná judikatura).
- 58 Předpoklady uvedené v bodě 55 tohoto rozsudku přitom spočívají na posouzení vnitrostátního rámce, do něhož je zasazen spor v původním řízení, předkládajícím soudem. Toto posouzení spadá výlučně do pravomoci tohoto soudu a Soudnímu dvoru nepřísluší ověřovat jeho správnost.

- 59 Za těchto podmínek, aniž je dotčeno takové ověření předkládajícím soudem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. června 2018, Altiner a Ravn, C-230/17, EU:C:2018:497, bod 23) je třeba konstatovat, že druhá a třetí otázka jsou přípustné.

K věci samé

- 60 Článek 101 odst. 1 SFEU má přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a zakládá práva jednotlivců jako procesních subjektů, která musí vnitrostátní soudy chránit (rozsudky ze dne 30. ledna 1974, BRT a Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, EU:C:1974:6, bod 16, jakož i ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 32 a citovaná judikatura).
- 61 V tomto ohledu by plná účinnost článku 101 SFEU, a zejména užitečný účinek zákazu uvedeného v jeho odstavci 1 byly zpochybněny, kdyby nebylo možné, aby se každá osoba domáhala náhrady škody, která jí byla způsobena porušením práva hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2001, Courage a Crehan, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 26, jakož i ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 33 a citovaná judikatura).
- 62 V důsledku toho má každá osoba právo domáhat se náhrady vzniklé škody, pokud existuje příčinná souvislost mezi touto škodou a takovým protiprávním jednáním (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. července 2006, Manfredi a další, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 61, jakož i ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 34 a citovaná judikatura).
- 63 Právo každé osoby domáhat se náhrady takové škody posiluje funkčnost unijních pravidel hospodářské soutěže a odrazuje od jednání, často utajovaných, která mohou omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž, čímž přispívá k zachování účinné hospodářské soutěže v Unii (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 35 a citovaná judikatura).
- 64 Jak vyplývá z bodu 12 odůvodnění směrnice 2014/104, toto právo na náhradu škody způsobené porušením práva hospodářské soutěže bylo zakotveno v čl. 3 odst. 1 této směrnice, který stanoví, že členské státy zajistí, aby všem fyzickým nebo právnickým osobám, kterým vznikla tato škoda, bylo umožněno požadovat a obdržet náhradu této škody v plné výši.
- 65 Bod 4 odůvodnění uvedené směrnice uvádí, že uvedené právo na náhradu škody vyžaduje, aby každý členský stát měl k dispozici procesní pravidla zajišťující účinný výkon téhož práva. Podle tohoto bodu odůvodnění potřeba účinných nápravných procesních opatření vyplývá rovněž z práva na účinnou právní ochranu zakotveného v čl. 47 prvním pododstavci Listiny, které odpovídá povinnosti, formulované v čl. 19 odst. 1 druhém pododstavci SEU, stanovit prostředky nezbytné k zajištění této ochrany v oblastech, na něž se vztahuje právo Unie [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. května 2017, Berlioz Investment Fund, C-682/15, EU:C:2017:373, bod 44, jakož i ze dne 6. října 2020, État luxembourgeois (Právní ochrana proti žádosti o informace v daňové oblasti), C-245/19 a C-246/19, EU:C:2020:795, bod 47].
- 66 V tomto ohledu, jak stanoví její čl. 1 odst. 1, směrnice 2014/104 uvádí určitá pravidla týkající se žalob o náhradu škody, která unijní normotvůrce považoval za nezbytná k tomu, aby každá osoba, které byla způsobena škoda porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, mohla účinně uplatnit své právo požadovat náhradu této škody v plné výši od podniku nebo sdružení podniků.

- 67 V tomto kontextu čl. 2 bod 4 této směrnice definuje pojem „žaloba o náhradu škody“ jako žalobu podle vnitrostátního práva, jejímž prostřednictvím vznáší u vnitrostátního soudu nárok na náhradu škody údajně poškozená strana, nebo osoba, která jedná jménem jedné nebo více údajně poškozených stran, pokud právní předpisy členských států zejména takovou možnost poskytují, nebo fyzická či právnická osoba, která je právním nástupcem takové údajně poškozené strany, včetně osoby, která tento nárok získala;
- 68 Uvedená směrnice tak počítá s možností, že žaloba o náhradu škody může být podána buď přímo fyzickou nebo právnickou osobou, která má právo na náhradu škody přiznané unijním právem, nebo třetí osobou, na kterou bylo postoupeno právo údajně poškozené strany domáhat se náhrady škody.
- 69 Jak však v podstatě uvedl generální advokát v bodech 100 a 101 svého stanoviska, čl. 2 bod 4 směrnice 2014/104 neobsahuje žádnou povinnost členských států zavést takový mechanismus hromadných žalob směřujících k vymáhání pohledávek, jako je mechanismus dotčený ve věci v původním řízení, ani neupravuje podmínky, na které je vázána platnost postoupení práva poškozeného na náhradu škody způsobené porušením práva hospodářské soutěže s výhledem na takovou hromadnou žalobu.
- 70 Z toho vyplývá, že jak zavedení mechanismu hromadných žalob o náhradu škody, tak podmínky, kterým podléhá platnost postoupení práva na náhradu škody údajně souvisejícího s porušením práva hospodářské soutěže na fyzickou nebo právnickou osobu za účelem podání takové hromadné žaloby k vnitrostátnímu soudu, spadají pod podmínky uplatnění tohoto práva na náhradu škody, které nejsou upraveny směrnicí 2014/104.
- 71 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby při dodržení zásad rovnocennosti a efektivity upravil podmínky výkonu práva požadovat náhradu škody vyplývající z porušení práva hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. září 2001, *Courage a Crehan*, C-453/99, EU:C:2001:465, bod 29, jakož i ze dne 28. března 2019, *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, bod 42 a citovaná judikatura).
- 72 Zásady efektivity a rovnocennosti se v oblasti, na kterou se vztahuje směrnice 2014/104, odrážejí v jejím článku 4, který v podstatě přebírá znění vycházející z judikatury Soudního dvora. Pro účely přezkumu druhé a třetí otázky je však třeba zohlednit pouze zásadu efektivity, která je jedinou, na kterou předkládající soud poukazuje.
- 73 Podle tohoto ustanovení v souladu se zásadou efektivity členské státy zajistí, aby všechna vnitrostátní pravidla a postupy týkající se uplatňování nároků na náhradu škody byly upraveny a uplatňovány tak, aby v praxi neznemožňovaly či nadměrně neztěžovaly uplatnění práva vyplývajícího z unijního práva na plnou náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži.
- 74 Soudní dvůr zejména rozhodl, že vnitrostátní pravidla použitelná v oblasti práva hospodářské soutěže nesmí narušovat účinné uplatňování článků 101 SFEU a 102 SFEU a musí být přizpůsobena zvláštnostem věcí spadajících do této oblasti, které v zásadě vyžadují provedení komplexní skutkové a hospodářské analýzy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. dubna 2023, *Repsol Comercial de Productos Petrolíferos*, C-25/21, EU:C:2023:298, bod 60 a citovaná judikatura).

- 75 Navíc platí, že i když při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany individuálních práv vyplývajících z unijního právního řádu, jsou členské státy nicméně zodpovědné za to, aby v každém případě zajistily dodržování práva na účinnou právní ochranu uvedených práv, jak je zakotvuje čl. 47 první pododstavec Listiny [rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného senátu Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 115, jakož i citovaná judikatura]. Jak bylo uvedeno v bodě 65 tohoto rozsudku, bod 4 odůvodnění směrnice 2014/104 odkazuje na právo na takovou ochranu.
- 76 V projednávaném případě, a jak vyplývá z bodů 28 až 33 tohoto rozsudku, má předkládající soud pochybnosti o souladu vnitrostátní judikatury, která vykládá RDG v tom smyslu, že brání osobám poškozeným porušením práva hospodářské soutěže, aby využily hromadnou žalobu na vymáhání pohledávky, se zásadou efektivity, jakož i s právem na účinnou soudní ochranu.
- 77 V tomto ohledu tento soud zaprvé uvádí, že tato žaloba je jediným právním prostředkem, který těmto osobám umožňuje účinně společně uplatnit své právo na náhradu škody. Uvedené osoby sice mají možnost podat žalobu na náhradu škody svým jménem a na vlastní účet, avšak taková možnost jim neumožňuje uvedené právo účinně uplatnit. S ohledem na zvláště složitou, zdlouhavou a nákladnou povahu individuální žaloby v oblasti porušení práva hospodářské soutěže by totiž poškozené osoby měly tendenci upustit od podání takové individuální žaloby, zejména jedná-li se o škodu v nízké výši.
- 78 Všichni účastníci původního řízení, s výjimkou společnosti ASG 2, a ostatní zúčastnění uvedení v čl. 23 prvním pododstavci statutu Soudního dvora Evropské unie však ve svých vyjádřeních předložených Soudnímu dvoru předložili několik skutečností směřujících k upřesnění tvrzení obsažených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 79 Zaprvé tito účastníci řízení a zúčastnění zpochybňují tvrzení předkládajícího soudu, podle kterého vnitrostátní právo z úřední povinnosti vylučuje, aby osoby poškozené porušením práva hospodářské soutěže mohly využít hromadnou žalobu na vymáhání pohledávky. Tato žaloba byla považována za nepřiměřenou pouze v kontextu konkrétních věcí v oblasti práva hospodářské soutěže, ve kterých použití uvedené žaloby ve skutečnosti vedlo k porušení ustanovení RDG zakazujících zapojení poskytovatele právních služeb v případě střetu zájmů.
- 80 Zadruhé je třeba upřesnit konstatování, podle kterého vnitrostátní právo nenabízí k téže žalobě žádnou alternativu umožňující poškozeným osobám uplatnit společně svůj nárok na náhradu škody. Postoupení pohledávek ve formě skutečného faktoringu, a sice nikoliv pouze fiduciárního převodu, ale úplného převodu pohledávky na třetí osobu za okamžité zaplacení finančního protiplnění touto osobou postupiteli, jakož i *litisconsortium*, spočívající ve společné žalobě několika žalobců, která jim zejména umožňuje provést společné ocenění a znalecké posudky za účelem stanovení výše jejich škody, představují v tomto ohledu představitelné alternativy, které německá soudní praxe připouští ve sporech spadajících do práva hospodářské soutěže.
- 81 Zatřetí úvaha předkládajícího soudu, podle které by poškozené strany byly ochotny vzdát se výkonu svého práva na náhradu škody, pokud by jej mohly uplatnit pouze v rámci individuální žaloby, je v projednávané věci zpochybněna výší individuálních nároků dotýčných pil, což vede k relativizaci možného nezájmu posledně uvedených o takových druh žaloby.

- 82 V tomto ohledu je třeba uvést, že pouze předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda výklad vnitrostátního práva, který ve sporech spadajících do práva hospodářské soutěže vylučuje hromadnou žalobu na vymáhání, znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje výkon práva na náhradu škody, které unijní právo přiznává osobám poškozeným porušením práva hospodářské soutěže, a zbavuje je účinné soudní ochrany.
- 83 Za tímto účelem však musí zohlednit všechny relevantní skutečnosti týkající se podmínek stanovených vnitrostátním právem pro výkon práva na náhradu škody vyplývající z takového protiprávního jednání (obdobně viz rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, bod 45).
- 84 Pouze v případě, že by po tomto ověření předkládající soud dospěl k závěru, zaprvé že žádný z kolektivních mechanismů, které jsou alternativní k hromadné žalobě na vymáhání pohledávky, které jsou stanoveny vnitrostátním právem, neumožňuje účinně uplatnit právo osob nebo skupiny osob, které se domáhají náhrady škody údajně způsobené porušením práva hospodářské soutěže, a sice v projednávané věci dotčených pil, a zadruhé že podmínky podání individuální žaloby stanovené vnitrostátním právem znemožňují nebo nadměrně ztěžují výkon tohoto práva na náhradu škody, a narušují tak jejich právo na účinnou soudní ochranu, by tento soud musel dospět k závěru, že vnitrostátní právo vykládané v tom smyslu, že vylučuje takovou žalobu na vymáhání, nesplňuje požadavky unijního práva uvedené v bodech 71 až 75 tohoto rozsudku.
- 85 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že je pravda, že s ohledem na zvláštnosti věcí spadajících do práva hospodářské soutěže, a konkrétně na okolnost připomenutou v bodě 74 tohoto rozsudku, že podání žalob na náhradu škody v případě porušení tohoto práva v zásadě vyžaduje komplexní a ekonomickou analýzu, může existence mechanismů ve vnitrostátním právu umožňujících koncentrovat individuální nároky usnadnit poškozeným osobám výkon práva na náhradu škody. Takové mechanismy mohou zejména usnadnit podávání samostatných žalob na náhradu škody, na jejichž podporu neexistuje konečné konstatování protiprávního jednání ze strany orgánu pro hospodářskou soutěž.
- 86 Složitost a náklady řízení spojené s takovými žalobami na náhradu škody však samy o sobě neumožňují dospět k závěru, že výkon práva na náhradu škody v rámci individuální žaloby by byl prakticky nemožný nebo nadměrně ztížen, což by mělo za následek, že by byly při neexistenci mechanismů pro koncentraci individuálních nároků osob poškozených porušením práva hospodářské soutěže tyto osoby zbaveny svého práva na účinnou soudní ochranu. K takovému závěru by totiž předkládající soud mohl případně dospět pouze tehdy, kdyby po posouzení všech právních a skutkových okolností projednávané věci zjistil, že konkrétní skutečnosti ve vnitrostátním právu brání podání těchto individuálních žalob.
- 87 Je třeba dodat, že kdyby tento soud měl konstatovat, že mechanismus hromadné žaloby na vymáhání představuje ve věci v původním řízení jediný procesní prostředek, který dotčným pilám umožňuje účinně uplatnit jejich právo na náhradu škody údajně spojené s dotčenou kartelovou dohodou, nemělo by takové konstatování vliv na použití vnitrostátních ustanovení, která v zájmu ochrany procesních subjektů upravují činnost poskytovatelů takových služeb vymáhání pohledávek, zejména za účelem zaručení kvality těchto služeb, jakož i objektivní a přiměřené povahy odměn pobíraných takovými poskytovateli, a předcházení střetům zájmů, jakož i zneužívajícímu procesnímu jednání.

- 88 Pokud jde konečně o důsledky, které je třeba vyvodit z případného zjištění předkládajícího soudu o nesouladu s právem na účinnou soudní ochranu, z bodů 60 a 64 tohoto rozsudku vyplývá, že právo na náhradu škody způsobené porušením práva hospodářské soutěže v plné výši, které bylo kodifikováno v čl. 3 odst. 1 směrnice 2014/104, vyplývá z přímého účinku přiznaného čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 89 Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že článek 47 Listiny je sám o sobě dostačující a nemusí být upřesněn ustanoveními unijního nebo vnitrostátního práva k tomu, aby bylo jednotlivcům přiznáno právo uplatnitelné jako takové [rozsudky ze dne 17. dubna 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, bod 78, a ze dne 20. února 2024, X (Neexistence důvodů pro ukončení smlouvy), C-715/20, EU:C:2024:139, bod 80, jakož i citovaná judikatura].
- 90 Zásada přednosti unijního práva přitom ukládá vnitrostátnímu soudu, který je v rámci své pravomoci pověřen uplatňováním ustanovení tohoto práva, povinnost – nelze-li vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva – zajistit plný účinek těchto požadavků ve sporu, který mu byl předložen, tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy nebo praxe, i když je pozdějšího data, která je v rozporu s ustanovením tohoto práva, které má přímý účinek, aniž musí nejprve žádat o odstranění této vnitrostátní právní úpravy nebo této vnitrostátní praxe legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. června 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, body 57 a 58, jakož i ze dne 25. ledna 2024, Em akaunt BG, C-438/22, EU:C:2024:71, bod 37 a citovaná judikatura).
- 91 V případě uvedeném v bodě 84 tohoto rozsudku tedy bude muset předkládající soud nejprve určit s přihlédnutím k celému vnitrostátnímu právu a za použití jím uznaných výkladových metod, zda může vyložit relevantní ustanovení RDG v souladu s požadavky unijního práva, aniž by provedl výklad *contra legem* těchto ustanovení (obdobně viz rozsudek ze dne 22. června 2022, Volvo a DAF Trucks, C-267/20, EU:C:2022:494, bod 52 a citovaná judikatura).
- 92 V tomto ohledu, jak bylo uvedeno v bodě 79 tohoto rozsudku, někteří účastníci řízení před Soudním dvorem uvedli, že vnitrostátní ustanovení dotčená v původním řízení automaticky nevylučují použití mechanismu hromadné žaloby na vymáhání pohledávky ve sporech spadajících do práva hospodářské soutěže a jsou vykládána některými vnitrostátními soudy tak, že použití tohoto mechanismu v konkrétním případě podmiňuje dodržení podmínek, jejichž cílem je zaručit kvalitu poskytovaných služeb, přiměřenou úroveň odměny poskytovatele, jakož i neexistenci střetu zájmů na straně tohoto poskytovatele.
- 93 Pouze v případě, že se žádný konformní výklad nejeví jako možný, by uvedená ustanovení měla být předkládajícím soudem ponechána nepoužita (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. ledna 2021, Whiteland Import Export, C-308/19, EU:C:2021:47, bod 63 a citovaná judikatura).
- 94 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že článek 101 SFEU ve spojení s čl. 2 bodem 4, čl. 3 odst. 1 a článkem 4 směrnice 2014/104, jakož i čl. 47 prvním pododstavcem Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že brání výkladu vnitrostátní právní úpravy, v jehož důsledku je osobám údajně poškozeným porušením práva hospodářské soutěže zabráněno postoupit jejich nároky na náhradu škody poskytovateli právních služeb, aby je tento poskytovatel hromadně uplatnil v rámci samostatné žaloby na náhradu škody, pokud

- vnitrostátní právo nestanoví žádnou jinou možnost koncentrace individuálních nároků těchto poškozených osob, která by mohla zajistit účinný výkon těchto nároků na náhradu škody, a
- podání individuální žaloby na náhradu škody se s ohledem na všechny okolnosti projednávaného případu jeví pro uvedené osoby nemožným nebo nadměrně obtížným s tím důsledkem, že jsou zbaveny práva na účinnou soudní ochranu.

V případě, že není možné tuto vnitrostátní právní úpravu vyložit v souladu s požadavky unijního práva, ukládají tato ustanovení unijního práva vnitrostátnímu soudu, aby neaplikoval uvedenou vnitrostátní právní úpravu.

K nákladům řízení

- 95 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 101 SFEU ve spojení s čl. 2 bodem 4, čl. 3 odst. 1 a článkem 4 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži, jakož i čl. 47 prvním pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie

musí být vykládány v tom smyslu, že

brání výkladu vnitrostátní právní úpravy, v jehož důsledku je osobám údajně poškozeným porušením práva hospodářské soutěže zabráněno postoupit jejich nároky na náhradu škody poskytovateli právních služeb, aby je tento poskytovatel hromadně uplatnil v rámci žaloby na náhradu škody, která nenásleduje konečné a závazné rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž, které konstatuje takové porušení, zejména pokud jde o zjištění skutkového stavu, jestliže

- vnitrostátní právo nestanoví žádnou jinou možnost koncentrace individuálních nároků těchto poškozených osob, která by mohla zajistit účinný výkon těchto nároků na náhradu škody, a
- podání individuální žaloby na náhradu škody se s ohledem na všechny okolnosti projednávaného případu jeví pro uvedené osoby nemožným nebo nadměrně obtížným s tím důsledkem, že jsou zbaveny práva na účinnou soudní ochranu.

V případě, že není možné tuto vnitrostátní právní úpravu vyložit v souladu s požadavky unijního práva, ukládají tato ustanovení unijního práva vnitrostátnímu soudu, aby neaplikoval uvedenou vnitrostátní právní úpravu.

Podpisy